

Ostrowska, Teresa

"Nekropol farmaceutyczny Cmentarz Powązkowski w Warszawie", Teodor Kikta, Warszawa 1985 : [recenzja]

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 33/2, 560-561

1988

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ny i gujoty — podwodne góry o płasko ściętych wierzchołkach. Osiągnięto też najwyższy szczyt globu ziemskiego — Czomolungma (Mont Everest).

Recenzowana książka jest pozycją ze wszech miar interesującą, wartościową i godną uwagi. Została zredagowana fachowo i rzetelnie. Zawiera sporo wiadomości nie zamieszczonych w poprzednich wydaniach. Dotyczy to przede wszystkim rozdziału siódmego, w którym dostrzegamy m. in. najnowsze informacje o dorzeczu Nilu i Pustyni Libijskiej oraz o ostatnich odkryciach dokonanych w Ameryce Południowej, Australii i na Nowej Gwinei. To samo znajdujemy w rozdziale ósmym, gdzie poruszono problem badania Ziemi z Kosmosu i zapoznano czytelnika z pierścieniowymi strukturami geologicznymi i z lineamentami (są to liniowe cechy powierzchni terenu dające odczytać się na mapach, zdjęciach lotniczych lub satelitarnych). Na stronicach rozdziału dziewiątego widzimy również zupełnie nowe dane o rzeźbie dna Oceanu Atlantyckiego, Indyjskiego i Spokojnego, jak też o największych głębiach oceanicznych. Ponadto całkowicie zmieniony i zaktualizowany został rozdział pierwszy o najnowszych odkryciach i badaniach Antarktydy oraz szósty o zakończeniu badań Syberii Zachodniej, o badaniach płw. Tajmyr, o odkryciu Tunguskiego Zagłębia Węglowego, o badaniach dorzecza Jany, Indygirki i Kołymy, o odkryciu gór Suntar-Chajata, o zakończeniu odkryć Pamiru i Tien-szanu, o odkryciu rzeczywistych źródeł Huanghe, o zdobyciu Czomolungmy i o pierwszych badaczach południowej części Półwyspu Arabskiego.

Ze względu na to, że w naszej literaturze naukowej odczuwa się brak tak okazałego i nowoczesnego dzieła o historii odkryć geograficznych, warto pomyśleć o polskim tłumaczeniu. Wystarczy przypomnieć, że w 1974 roku ukazała się u nas książka I. P. Magidowicza pt. *Historia poznania Europy*, którą opracował wraz z synem, a w pięć lat później — *Historia poznania Ameryki Środkowej i Południowej*. Cieszyły się one tak wielkim powodzeniem, że bardzo szybko zniknęły z witryn sklepowych.

Roman Karczmarczyk
(Wrocław)

NOTATKI BIBLIOGRAFICZNE

Teodor Kikta: *Nekropol farmaceutyczny Cmentarz Powązkowski w Warszawie*. Warszawa 1985 8° 81 ss. Muzeum Farmacji im. mgr Antoniny Leśniewskiej w Warszawie.

Doktor nauk farmaceutycznych Teodor Kikta historyk farmacji wydał już uprzednio broszurę pt. *Informacja o grobach osób związanych z farmacją, pochowanych w latach 1832—1984 na Cmentarzu Powązkowskim w Warszawie* (Warszawa 1984). W broszurze tej zamieścił wzmianki o 373 osobach.

Obecne opracowanie obejmuje opisy 650 grobów farmaceutów i osób związanych z farmacją jak chemicy, fizycy, botanicy, rolnicy, lekarze, weterynarze, profesorowie i nauczyciele, badacze naukowci, autorzy prac, publicyści i redaktorzy, działacze związków zawodowych i społecznych, konstruktorzy aparatury stosowanej w przemyśle farmaceutycznym, menażerowie i osoby pracujące w zakresie ochrony zdrowia.

Opracowanie zostało oparte na autopsji grobów przeprowadzonej w latach

1959—1985, informacjach zawartych w 65 rocznikach czasopisma „Wiadomości Farmaceutyczne” z lat 1874—1939 i w 40 rocznikach czasopisma „Farmacja Polska” z lat 1945—1985. Ponadto pomocy udzieliło również szereg osób, którym Autor we wstępie złożył podziękowanie wymieniając je z nazwiska.

Opracowanie zawiera wykaz stosowanych skrótów, przedmowę pióra docenta doktora nauk farmaceutycznych Władysława Markowskiego, wstęp od Autora, wykaz A. — grobów zlokalizowanych, wykaz B. — grobów niezlokalizowanych, oraz wkładkę zawierającą plan Cmentarza.

Przy poszczególnych hasłach biograficznych są podane: imię i nazwisko, dokładna lokalizacja grobu z podaniem kwatery, rzędu i kolejności miejsca, daty dzienne życia, zawód, nazwa, rok i miejsce uzyskania dyplomu, piastowane stanowiska, ewentualnie informacja o rzeźbie nagrobkowej i dokumentacja, na podstawie której ustalono powyższe szczegóły.

Dla historii nauki szczególnie zasłużeni są profesorowie, wykładowcy, badacze i autorzy prac. Samych profesorów Autor znalazł ponad 30. Wśród nich są farmaceuci jak Henryk Bukowiecki (1903—1986), Józef Jan Celiński (1779—1832) i Stanisław Krauze (1902—1977), i przedstawiciele innych dyscyplin prowadzący wykłady dla studentów farmacji, w tym fizycy jak Władysław Kapuściński (1898—1979) i Stefan Pieńkowski (1883—1953), chemicy jak Józef Beiza (1805—1888) i Wiktor Kemula (1902—1985), botanicy jak Kazimierz Bassalik (1879—1960) i Bolesław Hryniewiecki (1875—1963), weterynarze jak Irena Maria Maternowska (1898—1942), lekarze jak Andrzej Janikowski (1799—1864) i Jerzy Leopold Modrakowski (1875—1945) i in. Z osób nie utytułowanych, a zasłużonych dla nauczania i dla nauki można wymienić przykładowo Alfonsa Bukowskiego (1858—1921) organizatora prywatnych kursów farmaceutycznych i Antoninę Leśniewską (1866—1937) kierowniczkę kursów farmaceutycznych dla kobiet, ponadto Marię Chmielińską (1890—1967) redaktora czasopism i autora prac i Ferdynanda Karo (1845—1927) badacza flory polskiej i syberyjskiej. Przykłady te oczywiście można mnożyć.

Opracowanie zawiera istne bogactwo informacji. Jest zwięzłe, przejrzyste. Dokumentacja, która jest bardzo cenna w tego typu pracach, została podana bardzo skrótowo, co jest jej niewątpliwą zaletą, gdyż nie zajmuje wiele miejsca, a dzięki zamieszczonemu wykazowi skrótów można ją bez trudu rozszyfrować.

Opracowanie zostało wydane techniką małej poligrafii, na dobrym papierze, w nakładzie 3000 egzemplarzy. Będzie ono dużą pomocą dla historyków farmacji, medycyny i chemii, farmaceutów i warsawianistów.

A może Autor by pomyślał o podjęciu się pracy nad słownikiem farmaceutów polskich? Ma doświadczenie w pracach biograficznych i dokumentacyjnych. Mógłby pokierować zespołem (bo to nie jest zadanie dla jednego człowieka) opracowującym taki słownik.

Teresa Ostrowska
(Warszawa)

Robert Rembieliński, Barbara Kuźnicka: *Historia farmacji*. Wyd. III poprawione i uzupełnione. Warszawa 1987. PZWL. 371 ss. ilustr.

Jest to trzecie wydanie jedynej w Polsce syntetycznej monografii z zakresu historii farmacji. W stosunku do wydań poprzednich w 40% jest to nowa pozycja, ze względu na znaczny postęp w badaniach dziejów tej dyscypliny naukowej, zarówno w Polsce, jak i na świecie. *Dzieje nauk farmaceutycznych, ewolucji za-*